

Seksuele straatintimidatie

Jaarplan 2023

Gemeente
Rotterdam

Jaarplan Seksuele Straatintimidatie 2023

Inhoud

Inleiding	2
Algemeen	2
Pijler Preventie	2
Pijler Slachtoffers	4
Pijler Aanpak op Straat	5
Pijler Communicatie	6
Financiën	8

Inleiding

De straten van Nederland moeten veilig zijn voor iedereen. Voor veel vrouwen en LHBTIQA+ personen is seksuele straatintimidatie (SSI) echter onderdeel van het dagelijks leven. De gemeente Rotterdam vindt dit onacceptabel en zet zich daarom al langere tijd in om seksuele straatintimidatie te voorkomen en tegen te gaan. In het coalitieakkoord 'Eén Stad' zijn er voor de komende jaren aanzienlijk meer financiële middelen vrijgemaakt voor de aanpak van seksuele straatintimidatie. Dat is van belang, omdat het een hardnekkig en wijdverbreid probleem is en omdat deze aanpak om een lange adem vraagt. We zetten met de aanpak namelijk een nieuwe sociale norm neer en een verandering van sociale normen en gedragingen kost tijd. De verruiming van financiële middelen stelt ons in staat om de activiteiten uit de huidige aanpak te intensiveren en biedt ruimte om deze uit te breiden met nieuwe, innovatieve activiteiten. Zoals preventieve activiteiten gericht op het basisonderwijs, een betere verbinding met het hoger onderwijs en trainingen specifiek gericht op horecagelegenheden.

In 2021 heeft de gemeente Rotterdam de aanpak van seksuele straatintimidatie geactualiseerd en sindsdien wordt er gewerkt met jaarplannen gebaseerd op die vastgestelde aanpak. De concrete inzet op het tegengaan van seksuele straatintimidatie is terug te vinden in dit jaarplan voor 2023 en in komende jaarplannen.

Algemeen

Het doel van de aanpak is het voorkomen en aanpakken van seksuele straatintimidatie en het vergroten van de bewustwording in de samenleving over dit probleem. De aanpak is gebaseerd op vier pijlers, waar diverse acties onder vallen:

- Preventie
- Slachtoffers
- Aanpak op Straat
- Communicatie

Ook zijn er overkoepelende doelstellingen voor de aanpak van seksuele straatintimidatie in 2023. In de afgelopen jaren is daarnaast steeds duidelijker geworden dat seksuele straatintimidatie binnen het bredere spectrum van seksueel grensoverschrijdend gedrag valt. Er wordt daarom samengewerkt met andere gemeentelijke aanpakken binnen dit spectrum, zoals de aanpak seksueel geweld. Dit vergroot de effectiviteit van de (preventieve) aanpak.

De aanpak seksuele straatintimidatie richt zich enerzijds op vrouwen, meisjes en de LHBTIQA+ doelgroep. Dit zijn de (potentiële) slachtoffers van seksuele straatintimidatie. Daarnaast is er binnen de aanpak anderzijds ook aandacht voor mannen en omstanders. De aanpak beoogt immers een gedragsverandering bij hoofdzakelijk mannen en daarom richten verschillende activiteiten zich op deze groep. Om een verandering van sociale normen te bewerkstelligen, zijn ook omstanders onmisbaar; mensen die durven in te grijpen bij situaties van seksuele straatintimidatie. Afgelopen jaar richtten de buitenexpositie en de trainingen omstanderinterventie zich al op de omstanders, en ook in 2023 heeft deze groep de aandacht.

Pijler Preventie

De pijler preventie richt zich op het voorkomen van seksuele straatintimidatie. Hierbij wordt met name ingezet op bewustwording van seksueel grensoverschrijdend gedrag en de effecten die dit gedrag heeft op vrouwen, meisjes en de LHBTIQA+ doelgroep. Ook mannen zijn in deze pijler een specifieke doelgroep, aangezien juist bij hen de bewustwording en gedragsverandering moet plaatsvinden.

Dit creëren we door met hen in gesprek te gaan over seksueel grensoverschrijdend gedrag om zo seksuele straatintimidatie te voorkomen en bijvoorbeeld ook door jongeren handvatten te geven over de manieren waarop zij wel positief gedrag kunnen laten zien tegenover meisjes/vrouwen.

Activiteiten

De activiteiten in deze pijler richten zich op het geven van voorlichting en het aangaan van de dialoog over seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksuele straatintimidatie. Hierbij richten we ons ook specifiek op het onderwijsveld (voortgezet onderwijs tot en met de universiteit). Daarnaast blijft het ook in de wijk belangrijk om het gesprek over seksuele straatintimidatie aan te gaan. Niet alleen met potentiële daders en slachtoffers, maar bijvoorbeeld ook met ouders, aangezien gedrag al op jonge leeftijd wordt meegegeven in de opvoeding. Dit blijkt ook uit de diverse dialogen die eerder binnen de aanpak seksuele straatintimidatie werden gevoerd en is reden om dit in 2023 expliciet op te nemen in de preventieve activiteiten.

In 2023 worden binnen deze pijler de volgende resultaten behaald:

Voortzetting/intensivering:

- Er worden minimaal 50 gastlessen binnen VO/MBO georganiseerd en daarmee worden meer dan 1000 leerlingen in Rotterdam bereikt.
- Er wordt samen met de onderwijsinstellingen uitvoering gegeven aan de in 2022 ondertekende intentieverklaring, waarin de gemeente en onderwijsinstellingen zich eraan hebben gecommitteerd om gedurende elk schooljaar een significante inspanning te leveren om de bewustwording onder de leerlingen en studenten te vergroten. De boodschap hierbij is dat seksuele straatintimidatie niet normaal is en niet thuishoort in Rotterdam.
- Er worden minimaal 10 omstanderinterventie-trainingen georganiseerd.

Nieuw:

- Er worden minimaal 30 dialoogtafels georganiseerd, waarbij studenten praten over dit onderwerp.
- Binnen het bredere spectrum van seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt een stevigere samenwerking met het hoger onderwijs opgezet voor de langere termijn. Hierbij trekken we op met de aanpak seksueel geweld. Zo geven we vanuit de verschillende aanpakken presentaties en zorgen we ervoor dat de hoger onderwijsinstellingen de gemeente beter weten te vinden.
- In samenwerking met partners uit de stad worden activiteiten ontplooid gericht op ouders om zo seksuele straatintimidatie en de rol van opvoeding bespreekbaar te maken.
- In samenspraak met het basisonderwijs wordt de behoefte aan lesmateriaal over seksuele straatintimidatie onderzocht en wordt een passend aanbod ontwikkeld voor de bovenbouw van het basisonderwijs dat vanaf 2024 inzetbaar is.
- We organiseren de 'Rotterdamse week tegen straatintimidatie' (8 t/m 12 mei 2023), waarin we samen met partners in de stad aandacht vragen voor SSI door middel van diverse activiteiten in de stad.
- Tijdens de Eureka-week geven we onder studenten aandacht aan seksueel grensoverschrijdend gedrag. Dit doen we samen met partners in de stad en de aanpak seksueel geweld.

Foto: Arnoud Verhey

Pijler Slachtoffers

Binnen de pijler slachtoffers blijft de StopApp centraal staan, waarin slachtoffers laagdrempelig melding kunnen maken van seksuele straatintimidatie. De StopApp biedt de gemeente waardevolle informatie, zoals hotspots en aard van meldingen, die in de rest van de aanpak weer gebruikt kunnen worden. Voor slachtoffers biedt de StopApp de mogelijkheid om op een makkelijke manier melding te maken van ongewenst gedrag, waarbij zij zelf kunnen kiezen om anoniem hun ervaring te delen, of juist hun gegevens achterlaten, zodat we vanuit de gemeente met hen in gesprek kunnen gaan en hulp kunnen bieden als zij dat wensen.

Binnen de groepen slachtoffers richten we ons op twee groepen: meisjes en vrouwen en LHBTIQA+ personen. Ondanks de intersectionaliteit tussen deze groepen in de aanpak seksuele straatintimidatie, hebben we ook aandacht voor de verschillen tussen deze doelgroepen en de manieren waarop we hen kunnen bereiken. Zo is de aanpak seksuele straatintimidatie vertegenwoordigd in de Veiligheidsalliantie om binding met laatstgenoemde groep te behouden en te verstevigen.

Activiteiten

Deze opvolging van meldingen in de StopApp is nu belegd bij medewerkers van Directie Veiligheid van de gemeente. De wens is om dit structureler in te richten en hierbij aan te sluiten op bestaande initiatieven en routes richting hulpverlening. In 2023 wordt onderzocht op welke wijze dit mogelijk is.

De integratie van de StopApp in MeldR, zoals benoemd in het jaarplan 2022, bleek niet haalbaar te zijn. Daarom wordt deze ambitie niet opgenomen in jaarplan 2023, maar blijven we inzetten op het vergroten van de bekendheid van de bestaande StopApp.

Dit wordt gedaan door te zorgen dat de StopApp altijd wordt genoemd bij uitingen van de gemeente over seksuele straatintimidatie, hierin samen te werken met partners in de stad, zodat zij de StopApp ook promoten en door de StopApp onder de aandacht te brengen tijdens interventie-gesprekken op straat door medewerkers van Handhaving.

In 2023 worden binnen deze pijler de volgende resultaten behaald:

Voortzetting/intensivering:

- De bekendheid van de StopApp wordt vergroot. We streven naar duizend downloads van de StopApp in 2023 (in 2022 waren dit er 605).
- De meldingsbereidheid via de StopApp wordt vergroot. We streven naar minimaal 350 meldingen via de StopApp in 2023 (in 2022 waren dit er 276).

Nieuw:

- We organiseren de opvolging van meldingen uit de StopApp structureler en sluiten hierbij aan op bestaande initiatieven zoals de (hulp)routes vanuit de aanpak seksueel geweld.
- We onderzoeken welk (bestaand) aanbod van bijvoorbeeld weerbaarheidstrainingen passend is voor slachtoffers van seksuele straatintimidatie en starten met het aanbieden hiervan aan slachtoffers.
- Aanbod voor trainingen en andere ondersteuningsmogelijkheden brengen we via LHBTIQA+ organisaties onder de aandacht van hun doelgroep en we werken met hen samen om dit te organiseren.
- We starten een lobby voor de ontwikkeling van een landelijke app voor het melden van seksuele straatintimidatie om de versnippering van dergelijke apps en meldpunten tegen te gaan. Als dit niet lukt met de landelijke overheid, pakken we dit met andere gemeenten op.

Pijler Aanpak op Straat

Wanneer er dan toch sprake is van seksuele straatintimidatie, is het belangrijk dat dit wordt herkend door professionals op straat en dat zij ook handvatten hebben om hiertegen op te treden en te interveniëren in de ontstane situatie. Binnen deze pijler is een belangrijke taak voor handhavers van de gemeente weggelegd, maar bijvoorbeeld ook voor horecapersoneel, particuliere beveiligers, OV-personeel en jongerenwerkers.

Zoals bekend, is op dit moment seksuele straatintimidatie niet strafbaar. Het is echter wel de wens om deze gedragingen strafbaar te stellen. Momenteel loopt een traject binnen de bredere aanpassing van de zedenwetgeving om seksuele straatintimidatie landelijk strafbaar te stellen. Vanuit gemeente Rotterdam zijn we, samen met andere gemeenten en partners, intensief bij het wetgevingstraject betrokken. We oefenen maximaal invloed uit op de handhaafbaarheid van het SSI-artikel. In 2023 zal meer duidelijk worden over de uitkomsten, waarbij het de wens is om per 2024 de strafbaarstelling landelijk geregeld te hebben.

Activiteiten

Zolang seksuele intimidatie landelijk nog niet strafbaar is gesteld, zullen de preventieve- en ontregelacties vanuit Stadsbeheer Handhaving worden voortgezet. Dit zijn acties waarin handhavers op indirecte en subtiële wijze een interventie plegen in overduidelijke of vermoedelijke situaties van seksuele intimidatie. Omdat seksuele intimidatie nog niet strafbaar is, kunnen handhavers geen bekeuring geven. Zij kunnen uiteraard wel een einde maken aan een situatie van seksuele intimidatie. Bijvoorbeeld door in de situatie te stappen en een praatje te maken met slachtoffers en daders. Zo stoppen zij intimiderend gedrag en helpen zij het slachtoffer. Om dit goed te kunnen doen, worden handhavers (verder) in deze werkwijze getraind. Aangezien dit een specialistische werkwijze is, zal een deel van de

handhavers hierop getraind en ingezet worden. Daarnaast worden alle handhavers met een taak op straat getraind in het herkennen van signalen van seksuele straatintimidatie. Hierdoor kunnen zij de eerdergenoemde interventies plegen en informatie verzamelen over locaties en tijdstippen, zogenoemde hotspots, als input voor preventieve acties. Hier is afgelopen jaar al een start mee gemaakt. Bij de inzet van handhaving wordt bovendien gebruik gemaakt van de data uit de StopApp.

Om ook in de horeca en het openbaar vervoer (OV) de sociale veiligheid te vergroten, krijgen de daar werkzame professionals trainingen aangeboden waarin SSI wordt meegenomen in het bredere spectrum van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Binnen deze pijler worden in 2023 de volgende resultaten behaald:

Voortzetting/intensivering:

- Er worden twee veiligheidsschouwen gedaan in samenwerking met diverse afdelingen binnen de gemeente, waarbij inwoners actief worden betrokken.
- Data uit de StopApp wordt optimaal ingezet om de inzet van handhavers te organiseren.
- Handhavers met een taak op straat zoals wijkhandhavers, jeugdboa's en bikers nemen deel aan de basisworkshop van stichting Confro. 20% van hen, waaronder de jeugdboa's en de bikers, is al getraind, de resterende 80% zal in 2023 worden getraind.
- We organiseren minimaal 12 preventieve acties op hotspot-locaties.

Nieuw:

- In de uitvraag van het wijkprofiel worden twee vragen opgenomen met betrekking tot straatintimidatie in het kader van sociale veiligheid. Uitkomsten hiervan worden gebruikt voor de aanpak SSI op straat.
- Er worden minimaal 15 trainingen voor horecapersoneel georganiseerd door Stichting Fairspace. Hierin wordt opgetrokken met de aanpak seksueel geweld zodat de trainingen binnen het bredere spectrum van seksueel grensoverschrijdend gedrag passen. Hierbij wordt ook afgestemd met het Panel Deurbeleid Rotterdam, zodat hun inzet en die vanuit de aanpak SSI zoveel mogelijk aanvullend op elkaar zijn.
- In het kader van het verbeteren van de veiligheid in het OV, verkennen we mogelijkheden voor samenwerking met de RET en trekken hierbij op met de aanpak seksueel geweld.
- Op straat wordt twee keer een Straattraining SSI georganiseerd, waarbij door middel van o.a. acteurs SSI-situaties worden nagebootst en het gesprek met omstanders/Rotterdammers wordt aangegaan.
- Er wordt onderzocht op of en op welke manier, de werkwijze uit Mechelen, waarin er bemiddelingsgesprekken plaatsvinden tussen daders en slachtoffers, ook kans van slagen heeft in Rotterdam. Dit wordt gekoppeld aan de handhaving van het nieuwe wetsartikel vanaf 2024.
- Handhavers en anderen uit het veiligheidsdomein worden actief gestimuleerd om deel te nemen aan activiteiten uit de andere (preventieve) pijlers om zo door middel van kruisbestuiving de effectiviteit van de inzet op SSI te maximaliseren.

Pijler Communicatie

De pijler communicatie heeft binnen de aanpak seksuele straatintimidatie verschillende doeleinden. Allereerst is communicatie nodig om de bewustwording over het onderwerp te vergroten en op die manier bij te dragen aan verandering van de sociale norm. Hierbij richten we ons vooral op de (potentiële) plegers van seksuele straatintimidatie en omstanders.

Ten tweede richt de communicatie zich op het vergroten van de bekendheid van de StopApp en meldingsbereidheid, waarbij qua doelgroep de focus op (potentiële) slachtoffers van seksuele straatintimidatie ligt.

Foto: Arnoud Verhey

Activiteiten

In de periode september 2022 tot en met januari 2023 werd de buitenexpositie getoond, die zich richtte op omstanders die vanuit hun professie getuige zijn van seksuele straatintimidatie. Deze campagne wordt voortgezet in 2023. Dat zou bijvoorbeeld kunnen rondom de Regiodag Seksueel Geweld (september 2023), waar komend jaar het onderwerp omstanders centraal staat. Vanuit de aanpak seksuele straatintimidatie leveren wij dit jaar een actieve bijdrage aan deze regiodag, door een workshop rond seksuele straatintimidatie te organiseren.

Voor het promoten van de StopApp gebruiken we enerzijds publiekscampagnes en anderzijds werken we samen met Handhaving en partners uit de stad. Op eigen verzoek krijgen handhavers de mogelijkheid om bij preventieve- en ontregelacties een flyer uit te delen aan de personen waarmee zij in gesprek gaan. Hierop zal onder andere een QR-code staan die leidt naar de StopApp, zodat deze makkelijk gevonden wordt. Ook horeca(-stewards) krijgen deze flyers tot hun beschikking om uit te kunnen delen. Partners worden gestimuleerd om de StopApp ook op te nemen in hun communicatie en slachtoffers hiernaar te verwijzen.

Er wordt een nieuwe publiekscampagne ontwikkeld. Het thema daarvan wordt in gezamenlijkheid met de doelgroep en samenwerkingspartners bepaald, waarbij met name wordt gelet op de mate waarin het potentiële plegers aanspreekt. Daarnaast komt er mogelijk eind 2023 nog een specifieke campagne gericht op de landelijke strafbaarstelling van seksuele straatintimidatie. Dit is echter afhankelijk van de landelijke ontwikkelingen.

Binnen deze pijler worden in 2023 de volgende resultaten behaald:

Voortzetting/intensivering:

- De buitenexpositie gericht op omstanders wordt op twee extra plekken in de stad getoond.

Nieuw:

- Er wordt een nieuwe, crossmediale, campagne ontwikkeld samen met partners uit de stad.
- Als een landelijke strafbaarstelling wordt gerealiseerd, starten we eind 2023 een extra campagne om iedereen hierop te wijzen.
- Vanuit de aanpak seksuele straatintimidatie leveren we een actieve bijdrage aan de Regiodag Seksueel Geweld met als thema 'omstanders' (september 2023), door middel van het organiseren van een workshop.
- We ontwikkelen een flyer ter promotie van de StopApp die o.a. door Handhaving gebruikt wordt tijdens hun preventieve acties.

Financiën

Onderstaande is een voorlopige inschatting voor de verdeling van de financiën per pijler. Dit is gebaseerd op bovenstaande plannen.

Besteding	Bedrag
Organisatiekosten	€150.000
Pijler Preventie	€80.000
Pijler Slachtoffers	€30.000
Pijler Aanpak op straat	€120.000
Pijler Communicatie	€80.000
Overkoepelend	€40.000
Totaal	€500.000

Rotterdam neemt deel aan het programma Veilige Steden van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Naast een ondersteuningsprogramma met kennis, advies en faciliteren van uitwisseling, biedt dit programma ook cofinanciering aan gemeenten voor de lokale aanpak van intimidatie en geweld tegen vrouwen en meisjes in de openbare ruimte en tijdens het uitgaan. Hiermee kan een aanvullende €50.000 worden verkregen om de aanpak verder te versterken. Momenteel loopt een aanvraag voor deze middelen.

